

УДК 378.81'373

Пена Любов Іванівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 76000, м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57, тел.: (0342)59-60-08, e-mail: liubov.pena@pnu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0002-7154-4617>

КУРС «ВСТУП ДО МОВОЗНАВСТВА» У ФОРМУВАННІ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ

*Здавалося б, усі ми знаємо мову ще з коліски,
вчимо її у школі, послуговуємося нею щодня,
але мова – складна річ, що приховує від нас чимало таємниць.
Розкрити їх, пірнути, ніби батискаф на дно океану, в її глибини
нам допомагає цікава й чарівна галузь знань – мовознавство.
К.А.Булаховський.*

Анотація. У лінгвістичній підготовці майбутнього філолога важливу роль відіграє пропедевтичний курс «Вступ до мовознавства». Він спрямований на те, щоб розвинути задатки професійного мислення, виробити навички лінгвістичного аналізу звукової, лексичної і граматичної (морфологічної та синтаксичної) сторін мови, формувати підвалини осмисленого підходу до інтерпретації й оцінювання найрізноманітніших мовних явищ і фактів. «Вступ до мовознавства» дає здобувачам освіти сукупність відомостей про всі сторони мови як системи, знайомить з основними поняттями і термінами, тобто готує їх до сприймання наскрізної навчальної дисципліни «Сучасна українська літературна мова» та інших предметів мовознавчого циклу на старших курсах.

Під час опанування курсу не тільки формуємо у першокурсників усвідомлення структури мовознавчої науки та її теоретичних основ; здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні; здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань; але й прищеплюємо їм більш широкі й загальні навички – здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями; здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Як наслідок засвоєння вказаної дисципліни студенти здобувають результати навчання, які дають їм змогу: розуміти основні проблеми філології та підходи до їхнього розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів; знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію української мови і літератури, вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності; аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють; знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції української філології, вміти застосовувати їх у професійній діяльності; збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних завдань і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та / або навчання та ін.

У пропонованій статті розглянуто основні аспекти вивчення названої дисципліни; вказано загальні та фахові компетентності, які здобувають майбутні філологи під час вивчення цього курсу; зазначено програмні результати навчання.

Ключові слова: лінгвістика, мова, мовознавство, вступ до мовознавства, філологічна освіта.

Pena Liubov Ivanivna, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Ukrainian Language Department of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, 76000, Ivano-Frankivsk, St. Shevchenko, 57, tel.: (0342)59-60-08, e-mail: liubov.pena@pnu.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0002-7154-4617>

THE COURSE "INTRODUCTION TO LINGUISTICS" IN THE FORMATION OF FUTURE PHILOLOGISTS

Abstract. In the linguistic training of the future philologist, the propaedeutic course "Introduction to Linguistics" plays an important role. It is aimed at developing the prerequisites of professional thinking, developing the skills of linguistic analysis of sound, lexical and grammatical (morphological and syntactic) aspects of language, forming the foundations of a meaningful approach to the interpretation and evaluation of a wide variety of linguistic phenomena and facts. "Introduction to Linguistics" provides students with a set of information about all aspects of the language as a system, introduces them to basic concepts and terms, that is, prepares them for the perception of the cross-cutting educational discipline "Modern Ukrainian Literary Language" and other subjects of the linguistics cycle in senior courses.

During the mastery of the course, we not only form first-year students' awareness of the structure of linguistic science and its theoretical foundations; the ability to use knowledge about language as a special sign system, its nature, functions, levels in professional activities; the ability to freely use special terminology to solve professional tasks; but we also instill in them broader and general skills - the ability to learn and master modern knowledge; ability to abstract thinking, analysis and synthesis.

As a result of mastering the specified discipline, students obtain learning outcomes that enable them to: understand the main problems of philology and approaches to their solution using appropriate methods and innovative approaches; to know and understand the language system, the general properties of literature as an art of words, the history of the Ukrainian language and literature, to be able to apply this knowledge in professional activities; analyze language units, determine their interaction and characterize language phenomena and processes that cause them; to know and understand the main concepts, theories and concepts of Ukrainian philology, to be able to apply them in professional activities; collect, analyze, systematize and interpret the facts of language and speech and use them to solve complex tasks and problems in specialized areas of professional activity and/or education, etc.

The proposed article examines the main aspects of studying the named discipline; the general and professional competences that future philologists acquire while studying this course are specified; program learning outcomes are indicated.

Keywords: linguistics, language, linguistics, introduction to linguistics, philological education.

Постановка проблеми. Курс «Вступ до мовознавства» посідає важливе місце в лінгвістичній підготовці майбутнього філолога. Він має пропедевтичний характер. Основні його завдання полягають у тому, щоб підготувати першокурсників до слухання спеціальних лінгвістичних дисциплін, сформувати в них наукове розуміння сутності мови як суспільного явища, що виникло, розвивається, функціонує за специфічними законами, подати їм найважливіші теоретичні відомості з мовознавчої науки, ознайомити з основними поняттями і термінами, виробити вміння самостійно характеризувати мовний матеріал, підготувати до наукового вивчення конкретної мови – рідної, а також іноземної (-их).

Мета статті – розглянути основні аспекти вивчення названої дисципліни.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до програми вступ до мовознавства вивчають у першому семестрі, оскільки він готує здобувачів вищої освіти до опанування всіх дисциплін лінгвістичного спрямування. Цей курс репрезентує основні проблеми науки про мову, без знання яких неможливе осмислене сприйняття окремих розділів і тем мовознавства. До них належать такі важливі лінгвістичні питання, як мова і суспільство, мова і мислення, виникнення мови, взаємодія мов і закономірності їхнього розвитку, принципи класифікації мов тощо.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен здобути:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, вироблення власної дослідницької стратегії й реалізації її у професійній діяльності;
  - здатність бути креативним, застосовувати теоретичні знання в практичних ситуаціях;
  - здатність використовувати знання про мову як особливу знакову систему у професійній діяльності, її природу, функції, рівні;
  - здатність вільно оперувати фаховими термінами для виконання професійних завдань;
  - здатність трансферу сучасних наукових досягнень у загальноосвітні навчальні заклади, у практику викладання української мови;
  - знання класифікації звуків мови, закономірностей їх поєднання, фонетичні процеси, природу і структуру складу;
  - знання передумов виникнення, етапи становлення, форми розвитку та види письма;
  - знання принципів орфографії та укладання алфавітів;
  - навички визначення типів відношень слів у лексичній системі мови;
  - розуміння сутності фразеологізмів та їхніх ознак;
  - знання типів словників та їхніх порівняльних характеристик;
  - розуміння наукових критеріїв класифікації мов та основних закономірностей їх історичного розвитку;
  - вміння визначати граматичні значення, категорії, граматичну форму слова, способи вираження граматичних значень у різних мовах;
  - знання ознак та структури найменшої комунікативної одиниці – речення.
- Засвоївши знання зі вступу до мовознавства, здобувач освіти повинен:
- визначати місце мовознавства в системі наук; чітко окреслювати різні мовознавчі поняття;
  - практично визначати одиниці різних мовних рівнів; робити їх аналіз;

– класифікувати звуки мови, визначати закономірності їх поєднання, усвідомлювати фонетичні процеси, природу і структуру складу, а також наголосу та інтонації;

– пояснювати певні правописні явища відповідно до принципів орфографії;

– визначати типи відношень між словами в лексичній системі мови;

– визначати типи словників та їхні порівняльні характеристики;

– окреслювати наукові критерії класифікації мов світу;

– визначати граматичні значення, категорії, граматичну форму слів, способи вираження граматичних значень;

– формулювати ознаки та визначати структуру найменшої комунікативної одиниці – речення; визначати його типи;

– застосовувати різні класифікації мов світу для визначення мовних сімей і груп;

– користуватися здобутими знаннями, вивчаючи дисципліни мовознавчого циклу;

– знати і розуміти систему мови, вміти застосовувати набуті знання у професійній діяльності;

– мати навички пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел, кваліфіковано презентувати результати професійної діяльності із застосуванням сучасних інформаційних технологій;

– аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють;

– вільно оперувати лінгвістичною термінологією для розв'язання професійних завдань;

– оцінювати розвиток мовознавчої думки від давнини до сучасності, знати відомі праці українських і зарубіжних лінгвістів.

Вивчення названого курсу сприяє засвоєнню програмних компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою підготовки філологів. Зокрема, він забезпечує реалізацію інтегральної компетентності: здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі філології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Під час опанування «Вступу до мовознавства» студенти здобувають такі загальні компетентності: здатність спілкуватися державною мовою в усній і письмовій формах; здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями; здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

До фахових компетентностей, якими повинні опанувати першокурсники, належать: усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ; здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні; здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

Програмні результати навчання, передбачені ОП «035 Філологія», охоплюють такі вміння і навички:

– вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною мовою усно й письмово, використовувати її для організації ефективної міжкультурної комунікації;

- організувати процес свого навчання й самоосвіти;
- розуміти основні проблеми філології та підходи до їхнього розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів;
- знати й розуміти систему мови, історію української мови, вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності;
- знати норми української літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності;
- аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють;
- здійснювати лінгвістичний та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів;
- знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції української філології, вміти застосовувати їх у професійній діяльності;
- збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних завдань і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та / або навчання;
- дотримуватися правил академічної доброчесності, тобто принципів особистого прикладу, відповідальності, справедливості, академічної свободи, взаємоповаги і взаємодовіри, прозорості, партнерства та взаємодопомоги, компетентності й професіоналізму, законності тощо.

На вступному лекційному занятті знайомимо студентів із лінгвістикою як наукою про мову, про її суспільний характер і функції, її внутрішню структуру, про закономірності її функціонування та історичного розвитку і класифікацію конкретних мов; окреслюємо її завдання; коротко аналізуємо методи і прийоми дослідження мови; визначаємо взаємозв'язки мовознавства з іншими науками.

Важливо дати першокурсникам розуміння взаємозв'язку мови і мислення, усвідомлення відмінностей і спільних рис між мовою і мовленням. Доречним буде порівняння мови і мовлення зі грою в шахи, яке запропонував швейцарський мовознавець Фердинанд де Соссюр: шахова дошка, фігури і правила гри – це мова, а сама гра – це мовлення. «Мова – це не діяльність мовця, це готовий продукт, пасивно засвоєний індивідом...» [1, с. 26]. Мовлення, навпаки, являє собою індивідуальний акт волі й розуму. «Відокремлюючи мову від мовлення, ми тим самим відділяємо: 1) суспільне від індивідуального; 2) істотне від другорядного та більш чи менш випадкового» [1, с. 26].

Лекційні і практичні заняття спрямовані на засвоєння студентами знань із різних розділів науки про мову:

- Фізичний та анатоμο-фізіологічний аспекти у вивченні звуків;
- Взаємодія звуків. Фонетичне членування потоку мовлення;
- Поняття про фонему;
- Основні етапи розвитку письма;
- Слово як номінативна одиниця мови;
- Словниковий склад мови. Історичні зміни словникового складу мови;
- Лексикографія;
- Дериватологія: основні поняття й одиниці;
- Поняття про морфему;
- Частини мови як лексико-граматичні розряди (класи) слів;
- Речення та словосполучення;

Походження мови. Різноманітність мов світу і проблема їх класифікації.

Закріпленню й засвоєнню знань сприяє система різнотипних завдань, які студенти виконують як самостійно під час підготовки до занять, так і в аудиторії. Часто як матеріал для завдань використовуємо приклади з інших мов. Наведемо деякі зразки вправ із різних розділів.

Вправа. Визначити слово, до складу якого послідовно входять звуки з такими характеристиками:

А) 1. приголосний, шумний, глухий, губно-губний, проривний, пом'якшений;

2. голосний переднього ряду високого піднесення, нелабіалізований, наголошений;

3. приголосний, шумний, глухий, передньоязиковий, щілинний, свистячий, м'який;

4. приголосний, сонорний, передньоязиковий, зімкнено-прохідний, носовий, м'який;

5. голосний заднього ряду низького піднесення, нелабіалізований, ненаголошений.

Б) 1. приголосний, шумний, глухий, передньоязиковий, щілинний, свистячий, твердий;

2. приголосний, сонорний, передньоязиковий, зімкнено-прохідний, боковий, твердий;

3. голосний заднього ряду, середнього піднесення, лабіалізований, наголошений;

4. приголосний, сонорний, губний, щілинний, твердий;

5. голосний заднього ряду середнього піднесення, лабіалізований, ненаголошений.

В) 1. приголосний, сонорний, губний, губно-губний, зімкнено-прохідний, носовий, твердий;

2. голосний заднього ряду середнього піднесення, лабіалізований, наголошений;

3. приголосний, сонорний, губний, губно-зубний, щілинний, твердий;

4. голосний заднього ряду низького піднесення, нелабіалізований, ненаголошений.

Вправа. Визначити дифтонги та трифтонги в наведених словах:

Нім.: mein (мій), zwei (два), drei (три), klein (малий), scheinen (світити), Baum (дерево), heute (сьогодні), Gebaude (будівля), Hauschen (будиночок).

Англ.: say (сказати), boy (хлопець), house (будиночок), boat (човен), here (тут), poor (бідний), contain (містити), innate (природний), road (дорога), roam (тинятися), wavy (хвилястий).

Франц.: luthier (майстер скрипок), memoire (пам'ять), pierre (камінь), poisson (риба), reconduire (проводити), copier (копіювати), suicide (самогубство), sujetion (підкорення), voiture (автомобіль).

Исп.: bueno (добре), tambien (також), daís (даєте), comeís (їсте), averiguaís (дізнайтесь), limpiaís (очистіть), seis (шість), abuela (бабуся).

Итал.: chiesa (церква), chiaro (світло), vuoi (хочеш), miei (мої), piacere (будь ласка), pausa (перерва), questo (це), uomo (людина), poi (потім), guai (біда), vecchio (старий).

Вправа. Записати тексти фонетичною транскрипцією; виписати слова, у яких є асиміляція, охарактеризувати її:

Наша мова, зранена й покалічена красуня, стала жебрачкою на бенкеті великих Мов. Колись її називали найспівучішою і наймелодійнішою, але то були захопливі відгуки лінгвосміливців та лінгвоіндивідуалістів. Нашій мові судилася занадто важка доля матері, у якої гвалтом забирають дітей у дитбудинки... Начебто юридично її діти – біля неї, а фактично – забрані, понівечені, перероджені яничарською музикою, закатовані. І коли в інших матерів росли крила, щоб огортати ними своїх дітей, крила нашої великої Матері постійно обрубували... Нашій Матері судилися стосильні й стожильні крила. Але навіть вона ще не здогадується про це, тим паче її діти (*С.Процюк*).

Вправа. Записати фонетичною транскрипцією тексти тієї іноземної мови, яку Ви вивчаєте, визначити енклітики й проклітики.

Англ.: As a linguist Potebnia specialized in four areas: the philosophy of language, the historical phonetics of the East Slavic languages, etymology, and Slavic historical syntax. His major works on the philosophy of language are Thought and Language, and Language and Nationality. Regarding language as an individuals or a nations only possible means of perceiving the world and thinking, Potebnia protested vehemently against denationalization in general and the russification of Ukrainians in particular, and equated this process with spiritual and intellectual disintegration.

Нім.: Leise zieht durch mein Gemut
Liebliches Gelaute
Klinge, kleines Frühlingslied,
Kling hinaus ins Weite.
Kling hinaus, bis an das Haus,
Wo die Blumen sprissen,
Wenn du eine Rose schaust,
Sag, ich lass sie grussen (*H. Heine*).

Вправа. До наведених іншомовних фразеологізмів дібрати українські відповідники, здійснити їх дослівний переклад і зробити висновки:

Англ.: to make a clean sweep of, to have clean hands in the matter, to live in clover, to give one hot, he laughs best who laughs last, better than never, under the rose.

Нім.: in der Tinte sitzen, von der Hand in den Mund leben, hat nicht alle Tassen im Schrank, ein weisser Rabe, leeres Stroh dreschen, wie die Kuh vorm neuen Tor, nicht auf den Mund gefallen sein.

Франц.: demander la lune, bête comme ses pieds, vivre sur un grand pied, avoir des coleres bleues, la chair de poule, ne pas se moocher, du pied, mettre dans le noir.

Вправа. Визначити префіксальні морфеми у наведених словах:

Нім.: verwechseln (змішувати), vertiefen (поглиблювати), verweben (переплітати), verstecken (ховати), vermindern (зменшувати), verhehlen (приховувати), vermehren (збільшувати), verneinen (заперечувати), verrufen (зганьбити), versprechen (обіцяти).

Англ.: uncomely (непривабливий), uncomfortable (незручний), uncompromising (безкомпромісний), unamiable (непривітний), unarmed (неозброєний), unasked (непрошений), unattainable (недосяжний), unceasing (безперервний).

Франц.: immangeable (неїстівний), immanquable (неминучий), immature (незрілий), immerite (незаслужений), immeuble (нерухомий), immonde (поганий), immoral (аморальний), immuable (незмінний), impartial (неупереджений), imprescable (бездоганний), impermeable (непроникний).

Исп.: inabordable (неприступний), inacabale (нескінченний), inasernable (неприйнятний), inacordado (неузгоджений), inactivo (бездіяльний), inadaptado (неприспосований), inadecuado (невідповідний), inadivisible (непередбачуваний), inadmissible (неприйнятний), inadvertido (неуважний), inafable (непривітний), inagotable (невичерпний), inalcanzable (недосяжний).

Итал.: ricominciare (поновлюватися), richiedere (перепитувати), ricaricare (перезаряджати), scambiare (обмінювати), ribaciare (знову цілувати), rianimare (оживляти), riannare (знову полюбити), riabbellire (прикрашати), ricascare (знову траплятися), riabbandonare (знову залишити), riapparire (знову з'являтися).

Вправа. Визначити засоби вираження граматичних значень слів:

Нім.: der Tag (день), die Tomate (помідор), das Lob (похвала), der Tisch (стіл), das Entgelt (винагорода), der Enkel (внук), das Herz (серце), der Herbst (осінь), die Partei (партія), die Orgel (орган).

Англ.: the master (господар, майстер), an answer (відповідь), a desk (парта), the slender (плітка), the opinion (думка), an orb (куля), a hill (пагорок), the holiday (свято), a bread (хліб).

Франц.: le luthier (майстер скрипок), la memoire (пам'ять), la pierre (камінь), le poisson (риба), le suicide (самогубство), la sujétion (підкорення), la voiture (автомобіль), la designation (назва), le colier (намисто), la intention (намір), la nuit (ніч), le salut (привіт), la lacune (прогалина), le parent (родич), le essor (розквіт).

Исп.: el cisne (лебідь), la golondrina (ластівка), la lavanda (лаванда), el laberinto (лабіринт), el payaso (клоун), el llave (ключ), el diciembre (грудень), la gansa (гуска), el ganso (гусак), una casa (дім), un prueba (залік), una sala (зал), un trabajo (робота), una papeleta (записка), una tierra (земля), un miraje (марєво), un novio (наречений), una costa (узбережжя).

Итал.: il padre (тато), la madre (мама), il fratello (брат), la sorella (сестра), il quaderno (зошит), la stanza (кімната), il libro (книжка), la felicità (щастя), la lingua (мова), la colazione (сніданок), la neve (сніг), il riso (сміх), il argento (срібло).

Для перевірки практикуємо вкінці кожного практичного заняття тестові завдання з відповідної теми. Наведемо кілька зразків тестів.

Мова відображає об'єктивну дійсність, а в процесі спілкування люди передають один одному певну інформацію. У цьому полягає:

- а) комунікативна функція;
- б) мислетворча;
- в) репрезентативна;
- г) акумулятивна.

Функція використання мови для опису іншої мови, тобто спеціальної наукової мови, називається:

- а) комунікативною;
- б) репрезентативною;
- в) метамовною;
- г) прагматичною.

Суть акумулятивної функції мови:

- а) спілкування;
- б) нагромадження в мові досвіду поколінь;
- в) вираження ставлення мовця до висловлюваного;
- г) вплив мови на слухача.

Визначити помилкове висловлювання:

- а) одним із методів дослідження мови є описовий;
- б) мовознавство й літературознавство становлять комплексну науку – філологію;
- в) основне завдання порівняльно-історичного методу – відкриття законів, за якими розвивалися споріднені мови в минулому;
- г) дедукція – це метод дослідження, за яким від окремих фактів ідуть до загальних положень.

Вказати неправильне твердження:

- а) лінгвістика – це наука про мову;
- б) конкретне мовознавство вивчає загальні особливості людської мови загалом;
- в) спільні ознаки, притаманні всім мовам, називаються мовними універсаліями;
- г) мовознавство пов'язане як із суспільними, так і з природничими науками.

Важливо заохочувати студентів до самостійного поглиблення знань із предмету. Тому, крім підруничкової літератури, до кожної теми рекомендуємо опрацювати відповідні додаткові джерела наукового та науково-популярного характеру.

Оскільки, як було зазначено, одним із завдань курсу є вільно оперувати лінгвістичною термінологією для розв'язання професійних завдань, то для перевірки використовуємо таку форму, як колоквиум, на якому студенти повинні скласти термінологічний мінімум. До кожного практичного заняття додаємо список термінів з відповідної теми; крім того, даємо студентам повний перелік термінів та терміносполук.

Вважаємо, що розглядаючи людську мову загалом, наводячи приклади лінгвальних понять і явищ із різних мов, варто прищеплювати молодим людям шанобливе ставлення до рідної мови, повагу до неї, акцентувати на її ролі не просто як інструменту спілкування, а як засобу національної ідентифікації та національного самозбереження. Видатний український філолог і церковний діяч Іван Огієнко (митрополит Іларіон) наголошував: «Мова – це форма нашого життя, життя культурного й національного, це форма національної організації... Мова – це найясніший вираз нашої психіки, це найперша сторожа нашого психічного Я. І поки живе мова – житиме й народ яко національність». Серед іншого, пропонуємо першокурсникам самостійно опрацювати його «Науку про рідномовні обов'язки громадянина».

Висновки. Курс «Вступ до мовознавства» є важливим у підготовці висококваліфікованих філологів. Крім навчальної та пізнавальної мети, він має вагоме значення у плеканні особистості з високою мовною свідомістю і разом з іншими освітніми компонентами лінгвістичного спрямування допомагає сформувати філолога як громадянина-патріота, який усвідомлює роль мови в націєтвірних процесах.

Література:

Сосюр Ф. де. Курс загальної лінгвістики / Переклад з франц. А.Корнійчук, К.Тищенко. Київ : Основи, 1998. 324 с.

References:

Saussure F. de. Cours zahalnoyi linhvistyky [Course of general linguistics] / Translation from French by A.Korniychuk, K.Tyshchenko. Kyiv : Osnovy, 1998. 324 p.

Пена Л.І. Курс «Вступ до мовознавства» у формуванні майбутніх філологів. *Вісник науки та освіти* (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»): журнал. 2024. № 3 (21) 2024. С. 313-324.